

2. *Берри Леонард* л. В поисках души сервиса. / Пер. с англ. К.: Companion Group, 2007.-304с

3. *Бойко М.* WOW-ефект! Роль маркетинга в жизнедеятельности ресторанов при гостинице // ОТЕЛЬЕР @ ресторатор. – № 2, 2012. – С. 20-24.

4. *Гришнова О. А.* Соціальний капітал: сутність, значення, взаємозв'язок з іншими формами капіталу / О. А. Гришнова, Н.А.Полив'яна // Україна: аспекти праці.– 2009. – № 5.– С.19-24.

5. *Саймон Г. А.* Адміністративна поведінка. Пер. з англ. вид. – К.: АртЕк, 200. – 392 с.

6. *Фукуяма Ф.* Доверие: социальные добродетели и путь к процветанию: пер с англ. / Ф. Фукуяма. – М.: АСТ: АСТ МОСКВА, 2008. – 730 с.

7. *Шейн Э.* Организационная культура и лидерство. 3-е изд. / Пер. с англ. – СПб.: Питер, 2012. – 336 с.]

8. *Шухирев П.М.* От капитала физического к капиталу социальному. «Со-Общение» – 2002. – № 6 «Человеческий капитал» [Электронный ресурс.] Код доступа – www.soob.ru/n/2002/6/a/8

The article is about company values formation as I way of creation the basic principles of social capital in the hospitality industry. Discovered the interrelation between the company's values and human values and other components of social capital; suggested practical tool of values formation in the organization.

УДК 314.15 (4/9)

Остана О. М.

МІГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ: АНАЛІЗ ТА СУЧАСНІ ОСОБЛИВОСТІ

У статті проаналізовано міграційні процеси на території Західної України в розрізі внутрішньої та міжнародної міграції за 2008-2012 рр. Зроблено акцент на особливостях міграційного руху на заході України та необхідності створення нової системи обліку і контролю міграції органами державної влади відповідно до змін у міграційній ситуації та суспільстві.

Ключові слова: міграція, міграційний рух, міграційні процеси, внутрішня міграція, міжнародна міграція, міграційний приріст, міграційне скорочення.

I. Вступ. Міграційні процеси і проблеми їх регулювання стали предметом наукового дослідження зарубіжних і вітчизняних вчених ще наприкінці XIX ст., однак, феномен міграції з'явився набагато раніше, виступаючи, головним чином, у формах кочування та військових переселень. Вперше поняття «міграція» запровадив у науковий обіг у кінці XIX ст. англійський вчений Е. Равенштейн. У роботі «Закономії міграції» він розглянув міграцію як безпосередній процес, зумовлений взаємодією чотирьох основних груп чинників (тих, що діють у початковому місці проживання мігранта, на стадії його переміщення, в місці в'їзду і чинників особистого характеру) та сформулював одинадцять законів міграції, які не втратили свою актуальність й на сьогодні [1].

Серед провідних зарубіжних вчених, які акцентували свою увагу на дослідженні міжнародних міграційних процесів можна виділити: Ж. Зайончковську, Л. Рибаківського, І. Івахнюк, В. Іонцева, М. Міллера, Д. Мессі, С. Рязанцева, С. Метелева, Дж. Борхаса, Р. Брубейкера, Д. Елтиса, А. Золберга, С. Каслза, М. Пайора, С. Сассена, В. Сатцевіча, Дж. Солта, П. Стокера.

II. Постановка завдання. Провести аналіз міграційного руху населення Західної України за 2008-2012 роки, показати приріст/скорочення населення досліджуваних областей в результаті міжнародної міграції.

III. Результати. Сьогодні роль пускового механізму сучасної міграції України відіграють ринкові трансформації, поява можливості виїзду за кордон, наслідки економічна криза в країні, масова втрата роботи і зниження реальної заробітної плати українців [2].

Неможливість працевлаштування та невелика заробітна плата стали основною причиною, що спонукала і надалі спонукає працездатне населення до пошуку роботи в інших регіонах нашої держави та за її межами [3, с. 44]. Важливою складовою міграційних процесів країни виступає внутрішня міграція. Внутрішня міграція є першим проявом незадоволення потреб людини на певній території проживання, що вирішує змінити її у пошуках кращого.

Внутрішня міграція присутня, фактично у всіх країнах світу, але різниться за принципа-

ми пересування. В Україні, маємо внутрішню міграцію доволі таки активну. Люди переїжджають, здебільшого, з сіл до міста, з меншого міста до більшого, з одного регіону в інший. Примушують людей покидати насиджені місця різні причини, але найголовнішою є – пошук роботи, заробітку. Люди, які переїжджають зі сіл до міста, намагаються знайти роботу на підприємствах, фабриках, заводах, установах, бо робота, як правило, престижна і більш оплачувана [4].

Внутрішня міграція на території України протягом 2008-2012 років була досить чисельною, охопивши мігрантів різних вікових категорій. Загалом за п'ять років учасниками внутрішньої міграції виступили 3223586 українців. Найчисельніша міграція внутрішнього характеру за 2008-2012 рр. була зафіксована у 2008 році, учасниками якої були 673457 осіб [5]. Натомість, найменша кількість осіб, що мігрувала в межах України була у 2009 році – 609902 особи (табл. 1).

Відкриття завіси на кордоні та можливість вільно покинути державу сприяла стрімкому розвитку міжнародної міграції. Нині рівень міграційної рухомості, а особливо міжнародної міграції набув загрозливої ситуації в державі та її регіонах [6, с. 44].

Головною рисою нинішньої міжнародної міграції людей є постійне збільшення її масш-

табів, втягнення у світовий міграційний процес практично всіх країн. Сьогоднішня міждержавна міграція людських ресурсів носить по-справжньому безпрецедентний характер, стаючи типовим явищем соціально-економічного розвитку сучасної цивілізації, перетворюючись із тимчасового феномену в постійну складову світового господарства. За підрахунками авторитетних міжнародних організацій та окремих учених, у перші роки XXI століття в світі постійно понад 190 млн. осіб (3% населення Землі) перебували за межами своїх країн. Загалом в міграційному обігу було задіяно 218 держав світової співдружності. При цьому найбільшу кількість іммігрантів щороку приймали США (близько мільйона), Німеччина (понад 800 тис.) та Росія (понад 600 тис.) [7].

З січня 2010 року по середину червня 2012 року закордоном з метою заробітку перебувало 1,2 мільйона громадян, тобто 3,4% населення країни. Про це йдеться в результатах дослідження трудової міграції українців, проведеного Держстатом та Інститутом демографії НАН України.

За даними опитування, проведеного кадровим холдингом АНКОР в Україні, готовність до переїзду в Росію висловили 63% українців, охочих працювати за кордоном. Іншими найбільш привабливими для переїзду країнами стали Польща (23%), Канада (14%), Німеччи-

Таблиця 1

Найактивніші області внутрішньої міграції за 2008-2012 роки в Україні

Рік	Загальна кількість осіб, що мігрували в межах України	Найбільше українці приїжджали в такі області:	Найбільше українці виїжджали з таких областей:
2008	673 тис. 467	Донецьку (57 тис. 271), м. Київ (51 тис. 330), Харківську (46 тис. 426)	Донецької (59 тис. 144), Дніпропетровської (46 тис. 689), Харківської (43 тис. 754)
2009	609 тис. 902	Донецьку (49 тис. 200), м. Київ (43 тис. 690), Харківську (40 тис. 501)	Донецької (51 тис. 768), Дніпропетровської (41 тис. 248), Харківської (39 тис. 39)
2010	652 тис. 639	Донецьку (55 тис. 343), Дніпропетровську (44 тис. 366), м. Київ (43 тис. 144)	Донецької (57 тис. 473), Дніпропетровської (45 тис. 441), Харківської (41 тис. 409)
2011	637 тис. 713	Донецьку (48 тис. 503), м. Київ (44 тис. 977), Дніпропетровську (43 тис. 888)	Донецької (50 тис. 592), Дніпропетровської (45 тис. 234), Харківської (40 тис. 131)
2012	649 тис. 865	м. Київ (50 тис. 483), Донецьку (49 тис. 178), Дніпропетровську (44 тис. 74)	Донецької (53 тис. 627), Дніпропетровської (45 тис. 638), Харківської (40 тис. 432)

Джерело: <http://www.ukrstat.gov.ua>

на (13%), Чехія (11%), Грузія (9%), але з умовою, що роботодавець має оплачувати житло і підвищити зарплату [8].

Найбільша кількість мігрантів на заході України – 10,8%, в інших чотирьох регіонах їх частка становить 1-1,9% [9].

Тобто, на заході міграційна активність в п'ять разів вища, ніж по всій Україні загалом. Насамперед це пояснюється близькістю Західної України до кордонів інших країн, а саме: Польщі, Молдови, Румунії, Білорусії, Угорщини, Словаччини.

За останні п'ять років чисельність населення Західної України за рахунок міжнародної міграції збільшилася на 23029 осіб, що становить 0,22% від загальної чисельності населення Західної України (табл. 2). Тобто, протягом 2008-2012 років населення Західної України зросло на 0,22% за рахунок іноземних мігрантів (табл. 3).

Найменше число мігрантів на територію Західної України прибуло у 2010 році – 3594 особи. У 2011 році чисельність прибулих іноземних громадян значно не зросла – 4003 особи, але вже у 2012 році ця цифра зросла більш як у двічі – 8011 осіб. На основі даних наведених у таблиці 3 видно, що за останні п'ять років найбільша кількість мігрантів прибула до Львівської (4673 особи), Івано-Франківської (4056 осіб), Чернівецької (3944 особи) та Хмельницької (3044 особи) областей. Найменша кількість мігрантів за останні п'ять років прибула до Закарпатської області – 1462 особи та Тернопільської області – 1865 осіб.

Протягом 2012 року найбільш активною серед мігрантів була зафіксована Львівська обл., куди прибуло 2478 іноземних громадян. Трохи менше мігрантів прибуло до Івано-Франківської (1784 особи) та Чернівецької областей (1542 особи). Найменше мігрантів у 2012 році прибуло до Рівненської обл. – 295 осіб.

Таблиця 2

Чисельність населення Західної України станом на 1 грудня 2012 року

	Все населення
Західна Україна, області:	10673433
Івано-Франківська	1381220
Тернопільська	1077691
Львівська	2541128
Чернівецька	907133
Рівненська	1156964
Волинська	1040083
Хмельницька	1314818
Закарпатська	1254396

Джерело: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Таблиця 3

Чисельність прибулих осіб до Західної України в результаті міжнародної міграції протягом 2008-2012 років

Рік	2008	2009	2010	2011	2012
Західна Україна, області:	3856	3615	3594	4003	8011
Івано-Франківська	519	522	567	664	1784
Тернопільська	331	336	409	374	415
Львівська	549	529	516	601	2478
Чернівецька	548	614	596	644	1542
Рівненська	388	313	196	221	295
Волинська	590	470	479	485	598
Хмельницька	636	580	529	724	575
Закарпатська	295	251	302	290	324

* Складено автором на основі [5].

Згідно з даними наведеними у таблиці 4, складеними та розрахованими на основі офіційної статистики, починаючи з 2008 року чисельність мігруючого населення із Західної України спадає. Так, якщо у 2008 році кількість вибулих із областей Західної України налічувала 3828 осіб, то вже у 2012 році – 2642 особи, що на 1186 осіб менше (табл. 4).

Протягом останніх п'яти років із Західної

рік, чисельність мігрантів по всій Західній Україні складає 2642 особи, що є найменшою за останні п'ять років. Найменше число жителів вибуло із Рівненської (206 осіб), Чернівецької (230 осіб), Волинської (261 особа) областей. Найактивнішими за кількістю вибулих мігрантів стали Закарпатська (475 осіб), Львівська (473 особи) області.

Починаючи з 2008 року приріст міжнарод-

Таблиця 4

Чисельність вибулих осіб із Західної України в результаті міжнародної міграції у 2008-2012 роках

Рік	2008	2009	2010	2011	2012
Західна Україна, області:	3828	3276	2893	2774	2642
Івано-Франківська	319	392	426	396	384
Тернопільська	330	329	332	361	318
Львівська	582	636	574	563	473
Чернівецька	298	219	233	258	230
Рівненська	654	448	273	246	206
Волинська	541	437	372	289	261
Хмельницька	452	335	321	301	295
Закарпатська	652	480	362	360	475

* Складено автором на основі [5].

України емігрувало 15413 осіб, що у відсотковому співвідношенні до загальної чисельності населення Західної України складає 0,14%. За 2008-2012 роки найбільша кількість осіб вибула із Закарпатської (2329 осіб) та Львівської (2828 осіб) областей, що відповідно складає 15%:18% до загальної чисельності вибулих осіб за останні п'ять років із Західної України. Найменше число осіб вибуло із Чернівецької обл. – 1238 та Тернопільської обл. – 1160, що у два рази менше у порівнянні із Закарпатською та Львівською областями. Аналізуючи 2012

ної міграції набирає все більшого позитивного значення. Якщо у 2008 році по Західній Україні налічувалося 28 осіб з позитивним значенням міграційного руху, то вже через рік це число зросло у 12 раз (339 осіб). І вже починаючи з 2009 року приріст міжнародної міграції зростає майже у два рази щороку (табл. 5).

Найбільше міграційне скорочення за останні п'ять років було зафіксоване у 2008 році у Закарпатській обл. (357 осіб), Рівненській обл. (266 осіб), Львівській обл. (33 особи). Загалом Закарпатська обл. протягом останніх п'яти

Таблиця 5

Міграційний приріст/скорочення міжнародної міграції в Західній Україні у 2008-2012 роках

	2008	2009	2010	2011	2012
Західна Україна, області:	28	339	701	1229	5369
Івано-Франківська	200	130	141	268	1400
Тернопільська	1	7	77	13	97
Львівська	-33	-107	-58	38	2005
Чернівецька	250	395	363	386	1312
Рівненська	-266	-135	-77	-25	89
Волинська	49	33	107	196	337
Хмельницька	184	245	208	423	280
Закарпатська	-357	-229	-60	-70	-151

* Складено автором на основі [5].

років характеризується міграційним скороченням, де найбільше міграційне скорочення відбулося у 2008 році – 357 осіб, а найменше у 2010 році – 60 осіб. Рівненська обл. протягом 2008-2011 років також мала від'ємне сальдо міжнародної міграції, і тільки у 2012 році відбувся міграційний приріст – 89 осіб. Протягом 2008-2012 років найбільший приріст міжнародної міграції відбувся у Чернівецькій, Хмельницькій, Івано-Франківській областях. Приріст міжнародної міграції 2012 року є найбільшим за останні роки і становить 5369 осіб.

З огляду на активну інтеграцію України до системи міжнародних економічних відносин, зокрема до світового ринку робочої сили, дослідження визначальних тенденцій міжнародної міграції становить особливий інтерес [7].

Міграційна ситуація, яка формується на сьогоднішній час у світі носить дещо інший характер і відрізняється своїми особливостями. Сучасна міграція і надалі має економічну мету, проте акценти в ній із необхідного змістилися у розкіш. Відбувається фемінізація міграційних процесів та диверсифікація її напрямків. Найважливішою складовою міграційних потоків виступає трудова міграція та постійно зростаючий обсяг нелегальних мігрантів.

Одночасно треба відзначити, що рівень досліджень міграційних процесів наразі досить низький. Особливої гостроти набувають проблеми визначення реальних масштабів трудової міграції, налагодження повноцінного дослідження цього явища, оцінка взаємовпливу ситуації на ринку праці та процесу формування обсягів і напрямків міграційних переміщень, оптимізації міграційних потоків, удосконалення системи заходів щодо соціального захисту мігрантів, прогнозування майбутніх масштабів міграційних переміщень [10, с. 40].

IV. Висновки. Міграційний рух є невідворотним процесом природного характеру, який повністю зупинити практично неможливо. Проте створити умови для того, щоб міграційні процеси були більш контрольовані та регульовані цілком реально. Зміни, що відбуваються

з розвитком суспільства у міграційній картині потребують відповідних змін у системі їх реєстрації, обліку та аналізі з боку органів державної влади та відповідних структур з метою їх належного контролю, регулювання та прогнозування майбутньої міграційної ситуації та її вплив на подальший розвиток країни.

1. Кучера І. В. Зовнішня трудова міграція в сучасному українському суспільстві: стан та соціальні наслідки / І. В. Кучера [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/Portal/Soc_gum/Gileya/2012_62/Gileya62/F31_doc.pdf

2. Юськів Б. М. Закономірності розвитку міжнародної трудової міграції в сучасній Європі / Б. М. Юськів [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/slv/2010_10/st48.pdf

3. Хомин О. Й. Міграційно-демографічна безпека / О. Й. Хомин // Науковий вісник Львівського університету внутрішніх справ. – 2011. – Вип. 1. – С. 43-52.

4. Яка вона – внутрішня міграція? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://maidanua.org/2012/04/yakavona-vnutrishnya-mihratsiya/>

5. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.

6. Хомин О. Й. Міграційно-демографічна безпека / О. Й. Хомин // Науковий вісник Львівського університету внутрішніх справ. – 2011. – Вип. 1. – С. 43-52.

7. Ромащенко Т. І. Міждержавна міграція населення: провідні тенденції сучасного розвитку / Т. І. Ромащенко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/prvs/2009_3/1483.pdf

8. Українці откликнулись на зов родини [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://kommersant.ua/doc/2199654>

9. Кількість українців, що виїжджають за кордон на заробітки, зменшилася [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pravda.com.ua/news/2013/05/29/6990927/>

10. Світайло Н., Костенко А. Аналіз сучасного стану трудових міграційних потоків та напрямки їх державного регулювання / Н. Світайло, А. Костенко // Економічний часопис – XXI. – 2009. – Вип. 3-4. – С. 40-44.

The article analyzes the migration in Western Ukraine in the context of internal and international migration for 2008-2012 focuses on the characteristics of migration in western Ukraine and the need for a new system of accounting and control migration by public authorities in response to changes in the migration situation and society.